

Skat og moms | Marts 2023

Skatteregler

Bo- og opholdssteder 2023

Forord

Denne folder har til formål at gennemgå diverse skatteregler, der har relevans for bo- og opholdssteder.

Det bliver en gennemgang af både skattepligt for medarbejderne og eventuel indberetnings- og indeholdelsespligt for bo- og opholdsstederne.

Der er ikke tale om en udtømmende folder. Folderen indeholder en beskrivelse af følgende:

- Fri telefon
 - Arbejds- /vagttelefon, man tager med hjem
- Computer
 - Herunder tablets, som skattemæssigt sidestilles med en computer
- Internet
 - Adgang til bo- og opholdsstedets netværk
- Julegaver
- Løjligedsgaver og mindre påskønnelser
- Tøj betalt af bo- og opholdsstedet
- Fri avis
- Uddannelse
- Bruttolønsordning (fleksible lønpakker)
- Jubilæumsgratiale
- Mad stillet til rådighed af bo- og opholdsstedet
- Kostgodtgørelse til personale i forbindelse med koloni, kurser m.v.
- Kørselsgodtgørelse (herunder til bestyrelsen)
- Bestyrelseshonorar
- Personalets adgang til bo- og opholdsstedets biler, evt. skattepligt
- Arbejdsdusører til beboere (satser, jf. KL-takstkatalog) (altid skattepligt)
- Lomme- og tøjpenge til beboere (satser jf. KL-takstkatalog).

Folderen er opdateret med de ændringer, der har været på området, og som er gældende fra indkomståret 2023.

Ovenstående dækker også hovedaktionærer i situationer, hvor de er medarbejdere i selskabet.

Ved specifikke spørgsmål bør du kontakte din daglige revisor eller Skatteafdelingen i Beierholm, da nærværende vejledning ikke kan erstatte konkret rådgivning.

Marts 2023

1. Personalegoder	4
1.1. Fri telefon	4
1.2. Computere (herunder tablets)	5
1.3. Internet (datakommunikation)	6
1.4. Julegaver	7
1.5. Lejlighedsgaver og mindre påskønnelser	8
1.6. Tøj betalt af bo- og opholdsstedet	9
1.7. Aviser	9
1.8. Uddannelse og kurser	10
1.9. Bruttolønsordning (fleksible lønpakker)	11
2. Jubilæumsgratialeer	13
3. Mad stillet til rådighed af bo- og opholdsstedet	14
3.1. Pædagogisk spisetræning	15
4. Kostgodtgørelse til personale i forbindelse med koloni, kurser m.v.	16
4.1. Rejsebegrebet	16
4.2. Rejser uden overnatning eller varighed på under 24 timer	16
4.3. Rejser med overnatning og varighed på 24 timer eller mere	17
5. Skattefri kørselsgodtgørelse (herunder til bestyrelsen)	19
5.1. Satserne for udbetaling af skattefri kørselsgodtgørelse	19
5.2. Betingelser for udbetaling af skattefri godtgørelse	19
5.3. Hovedaktionærer m.fl.	22
6. Bestyrelseshonorar – beskatning og indberetningspligt	23
7. Medarbejdernes adgang til bo- og opholdsstedets biler	24
8. Arbejdsdusører til beboere	25
9. Lomme- og tøjpenge til beboere	26

Bilag

1. PERSONALEGODER

1.1. Fri telefon

Beskrivelsen nedenfor gælder både medarbejdere og bestyrelsesmedlemmer.

Hel eller delvis arbejdsgiverbetalt telefon er som hovedregel skattepligtig for medarbejderen. Det skattepligtige beløb udgør DKK 3.100 årligt. Det skattepligtige beløb kan ikke nedsættes med husstandens egne private udgifter til telefon. Beskatning af fri telefon forudsætter, at medarbejderen har privat rådighed over den telefon, som er betalt af bo- og opholdsstedet.

Er der en arbejdsmæssig begrundelse for, at medarbejderen skal have mere end én telefon stillet til rådighed af bo- og opholdsstedet, er det årlige skattepligtige beløb stadig DKK 3.100.

Begrebet fri telefon inkluderer:

- Telefonens anskaffelse
- Oprettelses-, abonnements- og forbrugsudgifter (data m.v.) og
- Sædvanlige telefonydelser såsom telefonsvarer, omstilling og vis nummer.

Mange abonnementer indeholder også adgang til musiktjenester, hvilket også må anses som sædvanlige telefonydelser.

Beskatning	A-indkomst
Indberetning	Ja, rubrik 20 og 13
AM-bidrag	Ja
Omfattet af skattefri bagatelgrænse, DKK 1.300	Nej
Omfattet af bagatelgrænse, DKK 6.700	Nej
Momsfradrag – mobiltelefon	Ingen fradrag/ *Evt. delvist
Momsfradrag – fastnettelefon hos medarbejder, faktura udstedt til bo- og opholdsstedet	Ingen fradrag/ **Evt. delvist

*Hvis bo- og opholdsstedet også har momspligtige aktiviteter, opgøres momsfradraget som et skøn over den erhvervsmæssige anvendelse og herefter efter en omsætningsfordeling

**Hvis bo- og opholdsstedet også har momspligtige aktiviteter, opgøres momsfradraget efter en omsætningsfordeling af 50% af momsbeløbet

Arbejdstelefon – ikke til privat rådighed

Indgås der en tro og love-erklæring om, at telefonen kun anvendes erhvervsmæssigt, vil medarbejderen ikke skulle beskattes af fri telefon. Det kræver dog, at bo- og opholdsstedet fører stikprøvevis kontrol hermed.

Uanset om der er indgået en tro og love-erklæring, må telefonen gerne benyttes til enkeltstående nødvendige private opkald, uden det medfører skattepligt for medarbejderen. Det afgørende er i den forbindelse, at medarbejderen ikke anvender telefonen på en sådan måde, at den faktisk erstatter en privat telefon.

Med hensyn til internetadgang (data) via telefonen, medfører dette ikke i sig selv beskatning af medarbejderen, hvis brugen af datakommunikationen anses for begrænset (dvs. hente en enkelt privat APP). Bruges datakommunikationen i et videre omfang, skal medarbejderen beskattes af fri telefon.

I det tilfælde, hvor ovenstående overholdes, skal der ikke indberettes fri telefon til SKAT, men der skal foreligge dokumentation for, at man har ført stikprøvevis kontrol.

Hvis bo- og opholdsstedet også har momspligtige aktiviteter, opgøres momsfradraget efter en omsætningsfordeling.

1.2. Computere (herunder tablets)

Beskrivelsen nedenfor gælder både medarbejdere og bestyrelsesmedlemmer.

Arbejdsgiverbetalt computer til brug for arbejdet (+ sædvanligt tilbehør) udløser ikke beskatning hos medarbejderen, forudsat at der er et erhvervsmæssigt behov herfor, dette uanset om computeren også anvendes privat.

Med sædvanligt tilbehør menes skærm, printer, software m.v. Bemærk, at begrebet *sædvanligt tilbehør* vil ændre sig i takt med den teknologiske udvikling. Efter praksis betragtes en skærm på 26" som almindeligt tilbehør til en computer. Får medarbejderen f.eks. stillet en 32" skærm til rådighed af bo- og opholdsstedet, vil medarbejderen blive skattepligtig af skærmens markedsværdi (markedislejen), medmindre der er konkrete argumenter for, at medarbejderen skal bruge en 32" skærm.

Der gælder begrænsninger for, hvor mange computere et bo- og opholdssted kan stille til rådighed skattefrit. Det vil sige, at der *kun* skattefrit kan stilles computere til rådighed, som medarbejderen må forventes at have et *arbejds*mæssigt behov for at anvende.

Eksempel

Har medarbejderen således en bærbar computer stillet til rådighed og samtidig ønsker en tablet stillet til rådighed, så er der tale om 2 computere stillet til rådighed, hvorefter argumenterne herfor skal være til stede.

Modtager medarbejderen samtidigt med computeren adgang til internettet (simkort, mobilt bredbånd, integreret bredbånd m.v.), skal denne beskatning vurderes som "internetadgang" – se nedenfor.

Computer til udelukkende privat brug for medarbejderen

Betaler bo- og opholdsstedet en computer til medarbejderen udelukkende til privat brug, er medarbejderen skattepligtig af et beløb svarende til markedsløjen af en tilsvarende computer/PC.

Det samme gør sig gældende, hvis bo- og opholdsstedet stiller flere computere til rådighed for medarbejderen, og der ikke er et arbejdsmæssigt behov herfor. I dette tilfælde vil de computere, der ikke er et arbejdsmæssigt behov for, blive skattepligtige for medarbejderen med et beløb svarende til markedsløjen af en tilsvarende computer.

Beskatning	A-indkomst
Indberetningspligt	Ja, rubrik 13
AM-bidrag	Ja
Omfattet af skattefri bagatelgrænse, DKK 1.300	Nej
Omfattet af bagatelgrænse, DKK 6.700	Nej
Momsfradrag	Ja, skønsmæssigt fradrag i forhold til den moms-mæssige anvendelse

1.3. Internet (datakommunikation)

Arbejdsgiverbetalt bredbånd/internet er skattefrit for medarbejderen, **hvis** medarbejderen har adgang til bo- og opholdsstedets netværk (ses ofte via VPN-opkobling). Det er en forudsætning for skattefriheden, at medarbejderen har adgang til stort set de samme funktioner m.v. som på arbejdspladsen.

Har medarbejderen ikke adgang til bo- og opholdsstedets netværk, vil der ske beskatning som fri telefon med et skattepligtigt beløb på DKK 3.100. Hvis der samtidig er stillet fri telefon til rådighed, udgør det samlede skattepligtige beløb DKK 3.100 årligt.

Beskatning	A-indkomst
Indberetningspligt	Ja, rubrik 20
AM-bidrag	Ja
Omfattet af skattefri bagatelgrænse, DKK 1.300	Nej
Omfattet af bagatelgrænse, DKK 6.700	Nej
Momsfradrag	Ingen fradrag/ *Evt. delvist

*Hvis bo- og opholdsstedet også har momspligtige aktiviteter, opgøres momsfradraget som et skøn over den erhvervsmæssige anvendelse og herefter efter en omsætningsfordeling

1.4. Julegaver

Den årlige gave givet til medarbejderne i anledningen af jul eller nytår beskattes ikke, hvis gaven gives i form af naturalier, og hvis bo- og opholdsstedets indkøbspris inkl. moms *ikke* overstiger DKK 900.

Julegaven tæller med i bagatelgrænsen på de DKK 1.300 i forbindelse med øvrige påskønnelser fra bo- og opholdsstedet.

Når en medarbejder får en julegave til en værdi af DKK 900 og samtidig får personalegoder (påskønnelser) til en værdi af DKK 600, er beløbsgrænsen på DKK 1.300 overskredet. Det betyder, at medarbejderen kun skal beskattes af personalegoderne til DKK 600. Julegaven forbliver skattefri for medarbejderen, da beløbsgrænsen på de DKK 900 ikke er overskredet.

Beskatning	Nej
Indberetning	Nej
AM-bidrag	Nej
Omfattet af skattefri bagatelgrænse, DKK 1.300	Ja
Omfattet af bagatelgrænse, DKK 6.700	Nej
Momsfradrag	Nej

Hvis julegaven gives som en tingsgave, og værdien overstiger DKK 900, kan gaven blive et skattepligtigt gode for medarbejderen, hvis andre påskønnelser og julegaven samlet overstiger DKK 1.300.

Hvis det samlede beløb maksimalt udgør DKK 1.300, skal der ikke ske beskatning af nogle af delene.

Gavekort

Udbetales julegaven i kontanter, eller gives den i form af et gavekort, er hele beløbet skattepligtig indkomst for medarbejderen.

	Kontanter/ gavekort	Tingsgaver > DKK 900
Beskatning	A-indkomst	Ja/nej – afhænger af værdi af øvrige goder
Indberetning	Ja, rubrik 13	Nej, forudsat under DKK 1.300
AM-bidrag	Ja	Nej
Omfattet af skattefri bagatelgrænse, DKK 1.300	Nej	Ja
Omfattet af bagatelgrænse, DKK 6.700	Nej	Nej
Momsfradrag	Nej	Nej

Et gavekort til medarbejderne i julegave **kan dog være skattefrit**, hvis gavekortet højst har en værdi på DKK 900 og er begrænset i dets anvendelse. Fra praksis kan nævnes 3 typer af gavekort, som Skatterådet har vurderet kan sidestilles med en tingsgave (naturaliegave):

- 1) Et gavekort, hvor medarbejderen kunne vælge mellem 25 forskellige gaver via internettet, som bo- og opholdsstedet på forhånd havde udvalgt
- 2) Et gavekort til en bestemt restaurant. Gavekortet gav medarbejderne ret til at vælge mellem 3 menuer
- 3) Et oplevelsesbevis, der giver medarbejderne adgang til én hotelovernatning for to personer inklusive morgenmad. Oplevelsesbeviset kunne benyttes til en lang række hoteller.

Fælles for alle de nævnte eksempler er, at gavekortene ikke kunne ombyttes til kontanter, og værdien udgjorde maksimalt DKK 900.

1.5. Lejlighedsgaver og mindre påskønnelser

Lejlighedsgaver - privatsfæren

Lejlighedsgaver, som en medarbejder modtager fra bo- og opholdsstedet i anledningen af runde fødselsdage eller markering af andre private mærkedage (bryllup, dåb m.v.), medregnes ikke til den skattefrie bagatelgrænse på DKK 1.300. Disse vil fortsat være skattefrie, hvis værdien heraf er naturligt til lejligheden.

Bo- og opholdsstedet har ingen indberetningspligt på disse gaver.

Lejlighedsgaver, påskønnelser – øvrige hændelser

Påskønner bo- og opholdsstedet sin medarbejder ved f.eks. at give en buket blomster, en æske chokolade, nogle flasker vin m.v., er der tale om en lejlighedsgave, som ikke knytter sig til privatsfæren. Disse gaver skal i stedet medregnes til DKK 1.300-grænsen.

Det samme gør sig gældende for en gave, som bo- og opholdsstedet giver medarbejderen eks. i anledning af dennes 10-års jubilæum. En sådan lejlighedsgave er skattepligtig for medarbejderen, hvis DKK 1.300-grænsen overskrides.

Skattefriheden er betinget af, at medarbejderne ikke modtager øvrige personalegoder omfattet af den skattefrie bagatelgrænse, DKK 1.300, og at grænsen ikke overskrides.

Beskatning	Nej
Indberetning	Nej
AM-bidrag	Nej
Omfattet af skattefri bagatelgrænse, DKK 1.300	Ja
Omfattet af bagatelgrænse, DKK 6.700	Nej
Momsfradrag	Nej

Bo og opholdsstedet har indberetningspligt, hvis den enkelte gave overstiger DKK 1.300-grænsen.

1.6. Tøj betalt af bo- og opholdsstedet

Tøj med logo

Arbejdsgiverbetalt beklædning i form af eks. jakker, skjorter og trøjer kan være skattefri for medarbejderen, hvis følgende to betingelser er opfyldte:

- Tøjet skal i overvejende grad være anskaffet i bo- og opholdsstedets interesse. Det betyder, at der skal være firmalogo eller lignende på tøjet
- Udgiften til tøjet må ikke – sammen med værdien af andre goder, der er omfattet af bagatelgrænsen – overstige DKK 6.700 pr. medarbejder.

Beskatning, hvis under bagatelgrænsen	Nej
Indberetningspligt	Nej
AM-bidrag	Nej
Omfattet af skattefri bagatelgrænse, DKK 1.300	Nej
Omfattet af bagatelgrænse, DKK 6.700	Ja
Momsfradrag	Nej/ *Evt. delvist

*Hvis bo- og opholdsstedet også har momspligtige aktiviteter, opgøres momsfradraget efter en omsætningsfordeling

Tøj efter frit valg

Udbetaler bo- og opholdsstedet en kontant tøjgodtgørelse, er denne godtgørelse skattepligtig for medarbejderen, som var der tale om løn (A-indkomst).

Beskatning	A-indkomst
Indberetningspligt	Ja, rubrik 13
AM-bidrag	Ja
Omfattet af skattefri bagatelgrænse, DKK 1.300	Nej
Omfattet af bagatelgrænse, DKK 6.700	Nej
Momsfradrag	Nej

1.7. Aviser

Bo- og opholdsstedets betaling af avis, der erstatter almindeligt avishold i husstanden, er som udgangspunkt et skattepligtigt personalegode, da abonnementet anses for en privat udgift.

Fri avis, som i overvejende grad ydes af hensyn til arbejdet til en medarbejder, som ikke i forvejen holder avis, er omfattet af bagatelgrænsen for arbejdsrelaterede goder på DKK 6.700 og er dermed skattefri for medarbejderen - forudsat at grænsen på de DKK 6.700 ikke overskrides.

Der er forskel på, om der gives fri avis til en leder eller en pedel. Der findes formentlig arbejdsmæssige argumenter for, at lederen skal holde avisen, mens der næppe findes arbejdsmæssige argumenter for, at pedellen skal have avisen.

Beskatning	Nej
Indberetningspligt	Nej
AM-bidrag	Nej
Omfattet af skattefri bagatelgrænse, DKK 1.300	Nej
Omfattet af bagatelgrænse, DKK 6.700	Ja
Momsfradrag	Momsfri

Holder medarbejderen en avis i forvejen, skal den arbejdsgiverbetalte avis, som i overvejende grad ydes af hensyn til arbejdet, værdiansættes til DKK 0. Der vil således ikke være noget til beskatning i denne situation.

Avis, som leveres på bo- og opholdsstedet, medfører ikke skattepligt hos medarbejderne.

1.8. Uddannelse og kurser

Betaler bo- og opholdsstedet for uddannelse eller kurser, der er erhvervsrelaterede, er uddannelsen eller kurset skattefrit for medarbejderen. Skattefriheden omfatter også bo- og opholdsstedets betaling af deltagergebyr samt bøger omfattet af pensum og andet undervisningsmateriale.

Beskatning	Nej
Indberetning	Nej
AM-bidrag	Nej
Omfattet af skattefri bagatelgrænse, DKK 1.300	Nej
Omfattet af bagatelgrænse, DKK 6.700	Nej
Momsfradrag	Nej/*Evt. delvist, hvis erhvervsrelateret

*Hvis bo- og opholdsstedet også har momspligtige aktiviteter, opgøres momsfradraget efter en omsætningsfordeling

Uddannelse eller kurser, der ikke på tidspunktet for deltagelsen, er nødvendig for ansættelsen, men har et erhvervmæssigt indhold er ligeledes skattefrit for medarbejderen.

Det kunne f.eks. være en pædagog, som ville tage et kursus vedrørende medicin håndtering, hvor bo- og opholdsstedet ikke umiddelbart kunne se en værdi heri, da de ikke medicinere beboerne.

I dette tilfælde kunne det være en god idé at lave en bruttolønsordning vedrørende uddannelsen – se afsnittet om bruttolønsordninger.

1.9. Bruttolønsordning (fleksible lønpakker)

En bruttolønsordning er et værktøj for bo- og opholdsstederne i kampen om at tiltrække og fastholde medarbejdere. Muligheden for at finansiere personalegoder via en lønomlægning kan være et godt alternativ til eventuel afskaffelse af et bestemt personalegode.

En bruttolønsordning betyder kort sagt, at medarbejderen går ned i bruttoløn mod til gengæld at få stillet et gode til rådighed. Når beskatningen af dette gode er lavere end markedsværdien, vil der være en skattemæssig fordel for medarbejderen at få godet betalt via en bruttolønsordning. Nogle af de goder, som det kan være en fordel at lave bruttolønsnedgang på er:

- Uddannelse
- Parkering
- Transport (pendlerkort) mellem arbejde og bopæl
- Mobiltelefoner
- Internet
- Massageordning.

Dette er f.eks. tilfældet med uddannelse, hvor medarbejderen kan få uddannelse stillet til rådighed skattefrit. Ved at finansiere uddannelsen via en bruttolønsnedgang holdes bo- og opholdsstedets udgift neutral, mens medarbejderen sparer skatten på omkostningerne til uddannelsen.

Uddannelse til DKK 50.000	Uden bruttotræk	Med bruttotræk
Årlig løn	360.000	360.000
- Årlig lønreduktion/bruttotræk	0	-50.000
Løn efter bruttotræk	360.000	310.000
Skattegrundlag	360.000	310.000
- AM-bidrag (8%)	-28.800	-24.800
- Skattetræk (42%)	-139.104	-119.784
Udbetaling efter skat	192.096	165.416
Udgift til uddannelse	-50.000	0
I alt netto efter betalt uddannelse	142.096	165.416

Som det ses af eksemplet, er der opnået en besparelse hos medarbejderen på DKK 23.320 ved at få betalt uddannelsen via en bruttolønsordning.

Er man omfattet af en (kollektiv) overenskomst, skal man være opmærksom på, at disse kan indeholde krav til minimumslønninger, som gør det umuligt for nogle personer at indgå en aftale om lønnedgang, selvom de netto vil få et større rådighedsbeløb. Vi anbefaler derfor, at minimumsløn / lønomlægning / bruttolønsnedgang undersøges i overenskomsterne, inden der sættes yderligere i værk.

Generelle krav til en bruttolønsordning

Efter praksis skal nedenstående krav være opfyldt i forbindelse med en aftale om bruttolønsordning for, at skattemyndighederne skattemæssigt anerkender ordningen:

- Aftalen skal være fremadrettet
- Aftalen skal være frivilligt indgået imellem parterne
- Lønnedgangen skal fordeles over lønperioden (aftaleperioden) – typisk 12 måneder
- Lønnedgangen skal på forhånd være fastsat til et bestemt beløb, som ikke er direkte afhængig af medarbejderens løbende forbrug af godet
- Bo- og opholdsstedet skal som udgangspunkt være ejer af godet eller være kontraktspart og ansvarlig i forhold til leverandøren
- Bo- og opholdsstedet kan ikke pålægge medarbejderen øgede udgifter til godet i den periode, hvor aftalen løber
- Medarbejderen skal have mulighed for at udtræde af ordningen.

Det anbefales, at der søges konkret rådgivning i forbindelse med udarbejdelse af fleksible lønpakker.

2. JUBILÆUMSGRATIALER

For jubilæumsgratiale givet af bo- og opholdsstedet i anledning af bo- og opholdsstedets eller medarbejderens jubilæum er der en skattefri bundgrænse på DKK 8.000.

Det er en betingelse for anvendelsen af reglerne i forbindelse med medarbejderens jubilæum, at ansættelsen har bestået i 25, 35 eller et større antal år deleligt med 5.

Et 10-års jubilæum falder således *ikke* under disse gunstige regler.

Hvis det bo- og opholdssted, hvor medarbejderen er ansat, har bestået i et antal år, der er deleligt med 25, er jubilæumsgratiale fra bo- og opholdsstedet ligeledes omfattet af den skattefrie bundgrænse på DKK 8.000. Det er en betingelse for skattefriheden, at gratiale udbetales til alle medarbejderne.

	Kontanter	Tingsgaver
Beskatning, kontanter / tingsgaver > DKK 8.000	A-indkomst	A-indkomst
Indberetning af kontanter / tingsgaver > DKK 8.000	Ja, rubrik 69	Ja, rubrik 71
AM-bidrag > DKK 8.000	Ja	Nej
Omfattet af skattefri bagatelgrænse, DKK 1.300	Nej	Nej
Omfattet af bagatelgrænse, DKK 6.700	Nej	Nej
Momsfradrag	Nej	Nej

	Kontanter	Tingsgaver
Beskatning, kontanter / tingsgaver < DKK 8.000	Nej	Nej
Indberetning af kontanter / tingsgaver < DKK 8.000	Ja, rubrik 69	Ja, rubrik 71
AM-bidrag < DKK 8.000	Nej	Nej
Omfattet af skattefri bagatelgrænse, DKK 1.300	Nej	Nej
Omfattet af bagatelgrænse, DKK 6.700	Nej	Nej
Momsfradrag	Nej	Nej

3. MAD STILLET TIL RÅDIGHED AF BO- OG OPHOLDSSTEDET

Når man som medarbejder får kost betalt af bo- og opholdsstedet, er udgangspunktet, at man som medarbejder skal beskattes heraf.

Medarbejderne skal dog ikke beskattes heraf, hvis de betaler markedsværdien for den mad, som de får stillet til rådighed.

Hvis kantinemaden er almindelig gængs standardmad og -drikke, vil det efter Skattestyrelsens opfattelse ikke medføre beskatning hos medarbejderne og dermed heller ikke indberetningspligt for arbejdsgiveren, hvis medarbejderen betaler følgende beløb for maden

- Et standardmåltid ekskl. drikkevarer: DKK 15
- Et standardmåltid inkl. drikkevarer: DKK 20.

Ved et standardmåltid forstås typisk tre almindelige stykker mad, for så vidt angår smørrebrød. Almindelige varme retter betragtes normalt også som standardmåltider.

Er bo- og opholdsstedets udgift til maden mindre end DKK 15/20, kan bo- og opholdsstedet nøjes med at opkræve kostprisen/markedsværdien hos medarbejderne efter skat.

Medarbejderens betaling for maden kan finde sted ved, at bo- og opholdsstedet trækker medarbejderen på lønsedlen efter skat.

Hvis medarbejderen ikke betaler for maden, vil der være tale om fri kost. I dette tilfælde skal medarbejderen som udgangspunkt beskattes af markedsværdien af måltidet.

Beskatning	Ja
Indberetning	Ja, rubrik 55
AM-bidrag	Ja
Omfattet af skattefri bagatelgrænse, DKK 1.300	Nej
Omfattet af bagatelgrænse, DKK 6.700	Nej
Momsfradrag	Nej

3.1. Pædagogisk spisetræning

Medarbejderne skal dog ikke beskattes, hvis *pædagogisk spisetræning indgår som en del af medarbejderens arbejde*, og medarbejderen spiser sammen med og får samme mad som de beboere, medarbejderen spisertræner med.

Det vil således være en del af medarbejderens arbejde, hvis medarbejderen er pædagog m.v. Det vil ikke være en del af medarbejderens arbejde, hvis vedkommende er ansat som pedel, sekretær eller andet administrativt personale.

Det vil formentligt være mest *hensigtsmæssigt* for bo- og opholdsstedet, at alle de ansatte deltager i spisningen, og det er formentlig også sådan, at noget af det øvrige personale "klikker" bedre med beboerne. Det gør dog *ikke*, at der *skattemæssigt* er tale om pædagogisk spisetræning.

Det er kendetegnende for den pædagogiske spisetræning, at de personer, som der spisertrænes med, er personer, som har behov for at lære og opleve basale spisevaner - typisk børn eller personer med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Skattefriheden er betinget af, at

- Medarbejderen som led i sit arbejde skal vejlede, lære og træne personer i basale spisevaner. Dette vil typisk være tilfældet for ansatte i vuggestuer, børnehaver, i institutioner for personer med fysisk og psykisk nedsat funktionsevne og på plejehjem
- Medarbejderen spiser sammen med de personer, som der spisertrænes med. Det vil typisk være tilfældet, når maden indtages i samme lokale eller område, og der er kontakt med de personer, der spisertrænes med
- Medarbejderen får samme mad som de personer, der spisertrænes med. Om medarbejderen fravælger en ret eller nogle dele af maden, har ingen betydning. Det afgørende er, at der serveres samme mad for alle - både medarbejderen og de personer, der spisertrænes med.

Der er således ikke krav til en specialuddannelse af medarbejderne, som udfører arbejdet med pædagogisk spisetræning.

4. KOSTGODTGØRELSE TIL PERSONALE I FORBINDELSE MED KOLONI, KURSER M.V.

Bo- og opholdsstederne har mulighed for at udbetale skattefri kostgodtgørelse til de ansatte, hvis de ansatte opfylder betingelserne for at være på rejse.

Der skal i alle tilfælde med udbetaling af skattefri kostgodtgørelse udfyldes et bilag, som indeholder beskrivelse af tidspunkt for afrejse, hjemrejse, formål og dato – se eksempel på afregningsbilag i bilag 1.

Bo- og opholdsstedet må ikke reducere medarbejderens løn i forhold til den udbetalte skattefrie godtgørelse (modregning).

4.1. Rejsebegrebet

For at en medarbejder anses for at være på rejse i skattemæssig forstand, er det en betingelse, at nedenstående er opfyldt:

- Medarbejderen opholder sig på et **midlertidigt arbejdssted** (f.eks. en koloni), og
- **Enten** afstanden mellem bopæl og det midlertidige arbejdssted ikke giver mulighed for at overnatte på sædvanlig bopæl, **eller**
- Medarbejderen er på tjenesterejse for bo- og opholdsstedet og derfor ikke har mulighed for at overnatte på sædvanlig bopæl.

Det skal bemærkes, når der er tale om tjenesterejse, at hvis afstanden mellem sædvanlig bopæl og arbejdsstedet ikke er længere, end at man kan nå hjem og overnatte, så er der *stadig* tale om at være "på rejse" henset til, at medarbejder er på tjenesterejse (koloni), kursus eller lign.

4.2. Rejser uden overnatning eller varighed på under 24 timer

Der kan **ikke** udbetales skattefrie rejsegodtgørelser for:

- Rejser **under 24 timer, og**
- Rejser uden overnatning.

Med andre ord kan der ikke udbetales skattefrie godtgørelser for en rejse med overnatning, når varigheden f.eks. er 20 timer. Bo- og opholdsstedet kan i sådanne situationer kun dække medarbejderens udgifter til kost ved at yde fri kost eller ved at dække medarbejderens udlæg efter regning.

4.3. Rejser med overnatning og varighed på 24 timer eller mere

Ved rejser af en varighed på **mere end 24 timer** med overnatning **kan** der udbetales skattefri godtgørelse for udgifter til logi, kost og småfor nødenheder, der påføres medarbejderen, fordi denne midlertidigt ikke har mulighed for at overnatte på sin sædvanlige bopæl.

Det vil ofte være de tilfælde, hvor medarbejderen er på koloni med beboerne, eller medarbejderen er på et flerdages kursus.

Satser vedrørende udbetaling af skattefri rejsegodtgørelse - 2023

Der kan skattefrit udbetales:

- En logigodtgørelse på op til DKK 238 pr. døgn
- En godtgørelse til kost og småfor nødenheder på op til DKK 555 pr. døgn og DKK 23,12 pr. påbegyndt time for tilsluttende rejsedage.

Medarbejderen er ikke berettiget til logigodtgørelse, hvis der modtages frit logi under opholdet.

Det vil ofte være tilfældet, at medarbejderen får betalt logi/overnatning af bo- og opholdsstedet, når medarbejderne er afsted på koloni, da medarbejderen skal overnatte sammen med beboerne.

Reduktion af skattefri kostgodtgørelse

Hvis medarbejderen modtager et eller flere hovedmåltider som fri fortæring, reduceres godtgørelsen for kost og småfor nødenheder (DKK 555). Der er tale om fri fortæring, selvom medarbejderen udfører pædagogisk spisetræning.

Reduktion for morgenmad, frokost og middag udgør henholdsvis DKK 83,25 (15%), DKK 166,50 (30%) og DKK 166,50 (30%).

Betaler bo- og opholdsstedet morgenmad, frokost og middag, er medarbejderen alene berettiget til en godtgørelse på 25% af kostsatsen (DKK 138,75 i 2023) til dækning af småfor nødenheder.

En medarbejder, der er afsted på koloni/kursus, kan således modtage DKK 138,75 pr. døgn skattefrit fra bo- og opholdsstedet, selvom medarbejderen får fri kost og logi.

Det er således ikke et krav for modtagelse af 25%-godtgørelsen, at medarbejderen har faktiske udgifter. Det er blot et krav, at medarbejderen har været på rejse.

Hvis ikke bo- og opholdsstedet udbetaler de DKK 138,75 pr. døgn, kan medarbejderen tage det som et fradrag på sin selvangivelse. Der kræves ikke andet dokumentation herfor end, at medarbejderen kan sandsynliggøre, at vedkommende har været på koloni / kursus.

Eksempler

A) Beregning af godtgørelse til kost og småforholdenheder

En pædagog rejser den 11. januar 2023, kl. 7.00 fra Aalborg til Fanø med beboerne på bo- og opholdsstedet, hvor de skal være på koloni den næste uge. Den 18. januar 2023 rejser pædagoger og beboere tilbage mod Aalborg, hvor de er fremme kl. 22.30. Bo- og opholdsstedet har stillet logi til rådighed og betalt for maden morgen, middag og aften. Rejsen udgør 7 døgn og 15,5 time.

Der kan udbetales skattefri rejsegodtgørelse med følgende beløb:

Til fortæring:	
Mandag den 11. kl. 7.00 til mandag den 18. kl. 7.00 (7 døgn x DKK 555)	3.885,00
De tilsluttende timer (16 timer a DKK 23,12)	369,92
	4.254,92
Reduktion for fri kost:	
7 morgenmad (7 x DKK 83,25)	-582,75
8 frokost (8 x DKK 166,50)	-1.332,00
8 middag (8 x DKK 166,50)	-1.332,00
<i>Til rest efter reduktion for fri kost</i>	<i>1.008,17</i>
Selvom medarbejderen har fået fri kost, kan der dog altid udbetales 25%-godtgørelse til dækning af udgifter til småforholdenheder: 25% x DKK 4.254,92	1.063,73
Til udbetaling (den højeste af de 2 beregnede godtgørelser)	1.063,73

Det kommer således ikke medarbejderen til skade, at der er modtaget morgenmad og frokost vedrørende den tilsluttende rejsedag.

5. SKATTEFRI KØRSELGODTGØRELSE (HERUNDER TIL BESTYRELSEN)

Der kan udbetales skattefri kørselsgodtgørelse til ansatte og bestyrelsesmedlemmer, hvis de opfylder betingelserne for erhvervsmæssig kørsel.

Det er yderst vigtigt, at der udfyldes et kørselsbilag, som bliver godkendt af lederen. Dette er en del af den kontrol, som bo- og opholdsstedet skal føre med udbetalingen af de skattefrie kørselsgodtgørelser – se eksempel på afregningsbilag i bilag 2.

Denne kontrol er den samme, uanset om der er tale om medarbejdere eller bestyrelsesmedlemmer.

Bo- og opholdsstedet må ikke reducere medarbejderens løn i forhold til den udbetalte skattefrie godtgørelse (modregning).

5.1. Satserne for udbetaling af skattefri kørselsgodtgørelse

Såfremt godtgørelsen ikke overstiger de nedenfor nævnte satser fastsat af Skatterådet, er godtgørelsen skattefri for medarbejderen.

Befordring i egen bil (2023)	
Befordring indtil 20.000 km årligt	DKK 3,73 pr. km
Befordring ud over 20.000 km årligt	DKK 2,19 pr. km
Grænsen på de 20.000 km gælder pr. arbejdsgiver	

Befordring på cykel, knallert, EU-knallert eller el-løbehjul (2023)	
Benyttelse af cykel m.v.	DKK 0,61 pr. km

5.2. Betingelser for udbetaling af skattefri godtgørelse

Erhvervsmæssig kørsel

Ved erhvervsmæssig kørsel, der *berettiger til skattefri godtgørelse*, forstås:

1. Befordring mellem arbejdspladser for samme bo- og opholdssted, og
2. Befordring inden for samme arbejdsplads og
3. Befordring mellem sædvanlig bopæl og samme arbejdsplads i indtil 60 arbejdsdage inden for de forudgående 12 måneder.

Al anden kørsel er privat kørsel.

Det vil være nr. 3 ovenfor, som er relevant for medarbejdere og bestyrelsesmedlemmer. Hvis der kun udbetales skattefri kørselsgodtgørelse til medarbejderne i forbindelse med kørsel til kurser og kolonier, vil denne betingelse være opfyldt.

Det samme gør sig gældende for bestyrelsesmedlemmer, hvis der kun betales for kørsel, der er relevant for bo- og opholdsstedet.

20.000 km-grænsen

20.000 km-grænsen gælder for hver enkelt arbejdsgiver. Hvis en medarbejder / et bestyrelsesmedlem har to eller flere arbejdsgivere, kan vedkommende modtage skattefri befordringsgodtgørelse til den høje sats for de første 20.000 km fra hver arbejdsgiver.

Egen bil

Det er en betingelse for at få udbetalt skattefri befordringsgodtgørelse, at kørslen sker i egen bil, og medarbejderen selv har deltaget i kørslen.

Ved egen bil forstås som udgangspunkt en bil indregistreret i den pågældendes eget navn. En bil tilhørende ægtefælle eller samlever godkendes også som egen bil, når parterne har fælles økonomi. Endelig godkendes en bil, der f.eks. er indregistreret i forældrenes navn som egen bil for et barn, hvis barnet kan dokumentere, at barnet er den reelle ejer af bilen og dermed har finansieret købet og afholder de løbende udgifter.

Medarbejdere, der lejer/leaser en bil hos et biludlejningsfirma, er også berettigede til at modtage skattefri befordringsgodtgørelse, under forudsætning af at de øvrige betingelser er opfyldt. Det samme gør sig gældende for personer, der som led i en "delebilordning" afholder de reelle faktiske udgifter (både faste og variable omkostninger), der ville svare til de udgifter, man ville have haft, hvis man ejede bilen i lejeperioden.

Det er uden betydning for beregningen af befordringsgodtgørelsen og førnævnte grænse, om medarbejderen benytter sig af flere biler i løbet af et indkomstår.

Udlæg efter regning

En medarbejders udgifter ved erhvervmæssig kørsel i egen bil kan ikke refunderes skattefrit af bo- og opholdsstedet. Hvis bo- og opholdsstedet helt eller delvist refunderer medarbejderens udgifter til benzin, forsikring m.v., vil en sådan refusion derfor være skattepligtig som løn.

Det er dog muligt at refundere øvrige transportudgifter efter regning. Dette gælder blandt andet for udgifter til fly, tog, billeje, taxa m.m., der er afholdt med et strengt erhvervmæssigt sigte.

Det er muligt at få dækket udgifter til bro- og motorvejsafgifter samt færgebilletter og parkeringsafgifter (ikke bøder), som medarbejderen har afholdt i forbindelse med den erhvervsmæssige kørsel, som udlæg efter regning. Det vil sige, at udgiften kan dækkes af bo- og opholdsstedet mod aflevering af originalbilag til dokumentation for udgiftens afholdelse.

Fri bil

En medarbejder med en fri bil kan ikke modtage skattefri befordringsgodtgørelse, da denne ikke har erhvervsmæssige transportudgifter. Den skat, som medarbejdere med fri bil betaler, betragtes ikke som en udgift i denne henseende. Hvis der eventuelt udbetales befordringsgodtgørelse, vil den være skattepligtig, og der skal indeholdes A-skat og AM-bidrag ved udbetalingen.

Medarbejdere

Erhvervsmæssig kørsel kan være det tilfælde, hvor medarbejderne kører i egen bil til en koloni, hvor de skal være den næste uge sammen med nogle beboere fra bo- og opholdsstederne, og medarbejderen ikke har kørt til dette sted i mere end 60 dage inden for en 12 måneders periode.

Det vil også være erhvervsmæssig kørsel, hvis medarbejderne transporterer nogle beboere fra bo- og opholdsstedet til et sted i byen i forbindelse med arbejdet – f.eks. hvis de skal en tur ned og handle ind med beboerne.

Bestyrelsesmedlemmer

Et bestyrelsesmedlem vil f.eks. kunne modtage skattefri befordringsgodtgørelse i forbindelse med kørsel til bestyrelsesmøder, generalforsamling m.v.

Der kan ligeledes udbetales skattefri kørselsgodtgørelse, hvis bestyrelsesmedlemmet i øvrigt har erhvervsmæssig kørsel for bo- og opholdsstedet – f.eks. skal deltage i et møde på vegne af bo- og opholdsstedet.

Skattefrihed er betinget af, at bo- og opholdsstedet, som udbetaler kørselsgodtgørelse, kontrollerer, at grundlaget er til stede. Et bo- og opholdssted skal derfor kontrollere, at der kun udbetales godtgørelse til et bestyrelsesmedlem for kørsel til *udførelse af opgaver, som står i naturlig forbindelse med hvervet som medlem af bestyrelsen*. Bo- og opholdsstedet skal også føre fornøden kontrol med antallet af kørte kilometer, som er en forudsætning for, at medarbejderen kan opnå skattefrihed.

Det er således helt afgørende, at alle formelle krav er overholdt, herunder at der er ført kontrol med kørselsbilaget.

5.3. Hovedaktionærer m.fl.

Hovedaktionærer er kendetegnet ved, at de ejer en væsentlig del af eget selskab, typisk hele kapitalen. I det omfang en hovedaktionær er ansat i eget selskab, f.eks. som lønnet direktør, kan der naturligvis udbetales befordringsgodtgørelse efter ovenstående regler for medarbejdere.

I den forbindelse er det også særlig vigtigt at være opmærksom på, at det er et krav i praksis, at aktionæren reelt modtager en løbende A-indkomst/løn fra eget selskab, for at der overhovedet kan udbetales skattefri befordringsgodtgørelse. Skattemyndighederne lægger vægt på, om det udbetalte vederlag står mål med den indsats, der ydes i selskabet.

Er hovedaktionæren ansat i bo- og opholdsstedet, kan vedkommende modtage skattefri kørselsgodtgørelse på samme måde som medarbejderne ovenfor. Det vil sige, at der også kan udbetales skattefri kørselsgodtgørelse til hovedaktionærer, hvis vedkommende deltager i kolonien/kurser m.v.

Modtager hovedaktionæren ingen løn fra selskabet, kan der ikke udbetales skattefri kørselsgodtgørelse. Udbetalingen vil i stedet være skattepligtig som løn.

6. BESTYRELSESHONORAR – BESKATNING OG INDBERETNINGSPLIGT

Bestyrelseshonorar er som udgangspunkt A-indkomst, og bo- og opholdsstedet har derfor indberetnings- og indeholdelsespligt på bestyrelseshonoraret.

Beskatning	A-indkomst
Indberetningspligt	Ja, rubrik 13
AM-bidrag	Ja
Omfattet af skattefri bagatelgrænse, DKK 1.300	Nej
Omfattet af bagatelgrænse, DKK 6.700	Nej
Momsfradrag	Nej

Hvis der er tale om, at bestyrelsesmedlemmet er advokat, kan bestyrelseshonoraret indgå i advokatens virksomhed, dvs. at der kan modtages en faktura på bestyrelseshonoraret, og der skal således ikke ske indberetning heraf.

7. MEDARBEJDERNES ADGANG TIL BO- OG OPHOLDSSTEDETS BILER

Medarbejdernes adgang til bo- og opholdsstedets biler medfører ikke i sig selv beskatning, da det antages, at bilerne altid holder på bo- og opholdsstedet efter endt arbejdsdag.

Medarbejderne kan anvende bilerne til erhvervmæssig kørsel for bo- og opholdsstedet. Denne kørsel kan f.eks. være kørsel fra bo- og opholdsstedet og til et sted i skoven med nogle af beboerne.

Hvis bilerne benyttes til kørsel fra bo- og opholdsstedet til en koloni/kursus, medfører det ikke beskatning af medarbejderne. Der vil være tale om erhvervmæssig kørsel mellem arbejdssteder. Bilen vil heller ikke blive anset for at være til rådighed for medarbejderen, blot ved at bilen holder ved kolonien.

Hvis bilerne tages med hjem til medarbejderens private adresse, er det vigtigt for både medarbejder og bo- og opholdsstedet at være opmærksom på, at denne kørsel kun er skattefri, hvis nogle bestemte krav er opfyldt.

Et eksempel på denne kørsel kunne være det tilfælde, hvor bilen skal anvendes 100% erhvervmæssigt næste dag, og det er mest hensigtsmæssigt, at medarbejderen tager bilen med hjem (25-gange reglen).

Dokumentationskrav – kørebog og fraskrivelseserklæring

Det er meget vigtigt, at der føres en kørebog med bo- og opholdsstedets biler, således det altid kan dokumenteres, at bilen kun har været brugt erhvervmæssigt.

Kørebogen skal indeholde:

- En dato for kørslen
- Km-tælleren ved start
- Km-tælleren ved slut
- Hvor mange km turen har været
- Formålet med turen.

Bo- og opholdsstedet bør i alle tilfælde indskærpe overfor medarbejderne, at kørsel i bo- og opholdsstedets biler kun må være erhvervmæssig. Det kan f.eks. ske ved, at det fremgår af personalehåndbogen, og at medarbejdere, som vil benytte bilen, underskriver en erklæring på, at de kun vil benytte bilen erhvervmæssigt.

Det er vigtigt, at hovedaktionæren udover ovenstående også laver en erklæring, hvori vedkommende fraskriver sig rådigheden over bilen. Denne fraskrivelseserklæring sammenholdt med den ajourførte kørebog gør, at hovedaktionæren som udgangspunkt ikke bliver beskattet af fri bil.

8. ARBEJDSDUSØRER TIL BEBOERE

Uanset om beboerne er under eller over 18 år, vil beløb der ydes til honorering af personligt arbejde på bo- og opholdsstedet m.v., og som har karakter af vederlag (løn) til personer i beskæftigelsesforhold (arbejdsdusører), skulle behandles som løn.

Det vil sige, at bo- og opholdsstedet skal indberette lønnen (arbejdsdusør) til Skattestyrelsen og indeholde A-skat og AM-bidrag af lønnen.

Dette uanset, at beløbene følger taksterne fra KL.

I de fleste tilfælde vil børn og unge have et frikort, hvorefter de ikke skal betale A-skat af en stor del af beløbet. Dog skal der altid betales AM-bidrag af beløbet.

Unge over 18 år vil formentlig ikke have frikort, da de samtidig får andre overførselsindkomster. Der skal således afregnes A-skat og AM-bidrag af arbejdsdusøren.

Bo- og opholdsstedet har indberetningspligt og indeholdelsespligt, vedrørende arbejdsdusører. Beløbet skal indberettes som A-indkomst med AM-bidrag i felt 13.

9. LOMME- OG TØJPENGE TIL BEBOERE

Børn og unge under 18 år

Børn og unge kan skattefrit modtage lomme penge og tøjpenge fra kommunen, institutionen, plejefamilien m.fl., hvis lomme pengene og tøj pengene ikke overstiger [dette](#).

Udbetales der et højere beløb end satserne, vil beløbet, der ligger udover satserne, være skattepligtigt.

Bo- og opholdsstedet har indberetningspligt og indeholdelsespligt af beløbet, som ligger udover satserne. Beløbet skal indberettes som A-indkomst uden AM-bidrag i felt 14 med indtægtsart 38.

Satserne for 2023 vedrørende lomme penge og tøj er:

Alder	Lomme penge pr. uge	Tøj pr. uge
0-2 år	DKK 0	DKK 123
3-10 år	DKK 33	DKK 123
11-13 år	DKK 72	DKK 145
14-15 år	DKK 145	DKK 169
16 år og ældre	DKK 291	DKK 185

Det er uden betydning, om der gives tøj, eller barnet/den unge modtager et beløb til køb af tøj, som reelt set er et beløb til fri disposition.

Hvis ovenstående beløb udbetales for noget, som minder om personligt arbejde på opholdsstedet, vil der være tale om en arbejdsdusør, jf. afsnittet ovenfor.

Personer over 18 år

Lomme penge og tøjpenge til personer over 18 år vil være skattepligtige for modtageren. Der vil være tale om sociale overførselsindkomster.

Da de unge typisk modtager beløbet af kommunen, er det kommunen, der har indberetningspligten til Skattestyrelsen.

Skattefri rejsegodtgørelse for 2023

Måned _____

Medarbejder:
 Navn _____
 CPR-nr. / løn-nr. _____
 Adresse _____

Rejsens formål	Rejsens mål/delmål (adresse på kunder el.lign.)	Afrejse- dag	og -tid	Ankomst- dag	og -tid	Antal timer	Sats		I alt
							kr. 555,00 pr. døgn	kr. 23,13 pr. time	
Kl. 24:00 (midnat) tæstes som 0:01 den efterfølgende dag							0,00	555,00	0,00
						0,00	555,00	0,00	
						0,00	555,00	0,00	
						0,00	555,00	0,00	
						0,00	555,00	0,00	
						0,00	555,00	0,00	
						0,00	555,00	0,00	
						0,00	555,00	0,00	
							Antal måltider		
Reduktion ved fri kost:	Morgenmad (15% pr. måltid)					0	83,25		
	Frokost (30% pr. måltid)					0	166,50		
	Aftensmad (30% pr. måltid)					0	166,50		
							Overnatning.		
Logi	(Antal overnatninger i forbindelse med rejse af mindst 24 timers varighed)						238,00	-	
							I alt _____ -		

Skattefri befordringsgodtgørelse 2023

Måned _____

Medarbejder:
 Navn _____
 Adresse _____
 CPR-nr./lønnr. _____
 Nummerplade _____

Over / under 20.000 km _____ Under 20.000 km _____

DATO	ADRESSE FRA	ADRESSE TIL	FORMÅL	KM I ALT (TUR)
Samlet antal km				0
Samlet kørselsgodtgørelse			3,73	0

Udfyldt af medarbejder: _____ Navn _____ Dato _____
 Godkendt af leder: _____

Har du spørgsmål til Skatteregler, Bo- og opholdssteder, er du altid velkommen til at kontakte [skatteafdelingen](#) eller [din faste revisor](#).

STATSAUTORISERET
REVISIONSPARTNERSELSKAB

 Vi er et uafhængigt medlem af
det globale rådgivnings- og revisionsnetværk

BEIERHOLM
VI SKABER BALANCE